HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

לפסול במקום אחין. אם יש עמו אחים הגוים והלך הוא ואחלק לה לרבי יהודה לאו כלום עבד ולא פסלה מן האחין יג) דלה אחד מן האחין לייבם מייבם ולרבי יוסי דמחזיק ליה בספק פסלה מן האחין דשמא מליאמו מליאה ואין אחד מן האחין יכול לייבמה דכיון דלא בנה שוב לא יבנה[1] אלא מחזרין ומחולצין לה:

ולחלוץ שלא במקום אחין. אם אין אחין אלא טומטוס לרבי יהודה מיפטרא בולא כלום דהא ודאי סרים הוא וכליתיה דמי ולר' יוסי בעיא מליאה שמא לאו סרים הוא ואמאי דקאמר לא יחלוץ במקום אחין קאמר:

הדרן עלך על אלו מומין

מומין אלו. האמורין בכבור פוסלין לכהן[1] לעבודה:

בין קבועין בין עוברין. כל זמן שהן בו: **הכילון והליפתם והמקבן.** מפרש בגמרא [ע"ב]: **ושרשאו שקוט וסקיפה.** יד) מפרש בגמרא [סס]: **ובעלי חטרות.** פלוגתא אבל הנך כילון וליפתם וכולהו דברי הכל: **חטרות.** מלרוש"ם: **גמ' אמאי.** טו) פסולין באדם: **והא** טז) **יבלת.** דלא כתיבא באדם: **ופו דק שבנוו.** דאמרן גבי מומי יז) בכור (1) הוא ולא כתיב בבהמה דבשלמא כולהו איכא מגרע כמו חוטין וזנב העגל שאינה מגעת לארכובה מכל מום רע יח) נפקי אלא דק ותבלול איכא למיפרך מדגליהו רחמנא באדם ובבהמה לא גליהו ש"מ לא פסלי בבהמה. ומשני מילף ילפי מהדדי: **גרב דמאים.** מילפת דקשה הוא כחרס ומשקע בבשר ועושה חריצין: **וליכתביהו רחמנא לוהו.** מומי אי באדם אי בבהמה: **וגרב וילפת הכא והכא.** גרב לגזירה שוה וילפת לגלויי עלה דגרב דמופנה הוא אמאי כתב עור ופסח ושבור הכא והכא: **אהייא** יט) **ליכתב.** בהי מיגייהו לכתביהו רחמנא לילף אידך מיגיה: **קלוט וחוטין דליפנהו באדם.** דאדם אינו מפריש פרסה ואינו נוהגין בו מומי חוטין דאדם יש לו שיניים יא) ואין נראין החוטין ובהמה הוא דאית יב) לה שייניס למעלה ונראין החוטיס ופסקת בפגימתן: **בבהמה נמי לא פסלי.** להכי כתב רחמנא מומים בבהמה ומנה בה קלוט וחוטין שנפגמו ושנגממו יג) דנפקי מחרוץ: **גבן וחרוס ליפנהו בבהמה.** דגבן היינו שיש לו גדיים שקורין שורליי"ש ובהמה אית לה גדיים וחרוס היינו שחוטמו יאלז) בין שתי עיניו ובהמה אין לה חוטס בין העיניס: **והנך דליפנהו באידך.** דאלא שייכי ביה ליכתב באידך: **שנתחדש בה.** והכא איכא חידוש באדם גבן וחרוס ובבהמה קלוט וחוטין: **למה לי.** למיכתב דמומין יח) פסולין באדם ומומין פסולין בבכור דכתיב (דברים טו) וכי יהיה בו מום וגו' ומומין יט) פסולין בקדשים: **אדם מבכור לא אמי.** כלומר אי כתב בבכור ולא כתב בהנך אדם מבכור לא אמי מה לבכור דין הוא שיפסלנו המום שכן הוא עצמו קרב: **אדם מקדשים לא אמי.** כלומר אי כתב בקדשים ולא כתב בהנך הנך לא אמו מיגייהו: **קדושתן מרובה.** מטאות ואשמות עולות ושלמים אדם קדושתו מרובה במלות: **אית דשוה בזרעו של אהרן.** הוא דבעי מומא הא אין שוה בזרעו של אהרן לא מומא נמי מיפסיל: מאי

לפסול במקום אחים ולחלוץ שלא במקום אחים איכא בינייהו:

הדרן עלך על אלו מומין

מומין אלו [1] א בין קבועין בין עוברים [2] פוסלין באדם (ב) ויתר עליהן הכילון והלפתן והמקבן ושראשו שקוט (ג) וסקיפת ובעלי חטרות רבי יהודה מכשיר וחכמים פוסלין הקרח פסול איזהו קרח כל שאין לו שיטה של שער (ג) מוקפת מאוזן לאוזן אם יש לו ה"ז כשר: **גמ'** אמאי והאיבא יבלת דלא כתיב באורייתא באדם ותו דק תבלול דלא כתיב בבהמה מילף ילפי מהדדי דתניא באדם לא נאמר בו יבלת בבהמה לא נאמר דק תבלול מנין ליתן את האמור של זה בזה ואת האמור של זה בזה ת"ל [1] גרב [2] גרב [3] ילפת ילפת לגזירה שוה מפני דאי לא מפני איכא למיפרך אדם מבהמה לא ילף שכן היא עצמה קריבה לגבי מזבח בהמה מאדם לא ילפא שכן נתרבה במצות לאי אפנויי מפני לכתוב רחמנא ילפת ולא בעי גרב ואנא אמינא ומה ילפת דלא מאיסא הוי מומא גרב דמאים לא כל שכן גרב גרב [3] דכתב רחמנא למה לי לאפנויי ולכתבינהו רחמנא כולהו בחד וגרב וילפת הכא והכא ולילפו (ד) [4] מחדא אהייא בהי ליכתב רחמנא אי כתב באדם הוה אמינא כל דפסול באדם פסול בבהמה קלוט [5] וחוטין דליתנהו באדם בבהמה נמי לא ליפסלו (ה) ולכתוב רחמנא כולהו בבהמה הוה אמינא כל דפסול בבהמה פסול באדם גבן וחרוס דליתנהו בבהמה נמי לא לפסלו ולכתבינהו רחמנא כולהו בחד והנך דליתנהו [6] באידך [7] לכתוב רחמנא בבהמה והנך דליתנהו באידך לכתוב באדם וגרב וילפת הכא והכא ולילפי מהדדי אלא כתנא דבי רבי ישמעאל [7] דתנא דבי רבי ישמעאל כל פרשה שנאמרה ונשנית לא נשנית אלא בשביל דבר שנתחדש בה אמר רבא למה לי דכתב רחמנא [8] מום באדם מום בקדשים מום בבכור צריכא דאי כתב רחמנא מום באדם שכן נתרבה במצות אדם מבכור (ו) [9] בהמה לא אתי שכן הוא עצמו קרב לגבי מזבח קדשים מבכור לא אתי שכן קדושתו מרחם אדם מקדשים לא אתי שכן הן עצמן קריבין בכור מקדשים לא אתי שכן קדושתו מרובה [10] חדא מחדא לא אתיא תיתי חדא מתרתי [11] מהי תיתי לא לכתב רחמנא בבכור ותיתי מהנך מה להנך שכן קדושתן מרובה ונוהגין בפשוטין [לא לכתוב] בקדשים ותיתי מהנך מה להנך שכן קדושתן מאליהן [12] [לא לכתוב] באדם ותיתי מהנך מה להנך שכן הן עצמן קריבין [13] לגבי מזבח צריכי: יתר עליהן באדם: מנא ה"מ א"ר יוחנן דאמר קרא [3] כל איש אשר בו מום מזרע אהרן איש [14] ששוה בזרעו של אהרן מאי

האא איכא יבלת. ה"נ הוי מלי למיפרך מחרוץ דלא כתיב באדם ושייך באדם מוטין ובמקום עצם כמו בבהמה וכן מתוק וכרות לא כתיב באדם וגבן לא כתיב בבהמה ואע"ג דשייך [בבהמה] למאן דמפרש לקמן שבדרמו עקומה ולא מוקי לה בגביי עיניו וא"ת אין לו ביליס או שאין לו אלא ביצה אחת תתנן לעיל (דף מ.) גבי בהמה הרי זה [מום] ואין [זה] אלא ממרוח אשך דקאמר ת"ק לקמן בפיקרין [1] אין לו ביליס או שאין לו אלא ביצה אחת זהו מרוח אשך האמור בתורה וילפינן בהמה מאדם בג"ש דבסמוך מינה לת"ק אלא לרבי ישמעאל וא"ע דאמרי חסר אשך מיבעי ליה מנא להו דאינהו גופייהו משני ליה מומא בפיקרין דלעיל ואי נפקא לן ממומין שבגלוי ואינן מוחזרין א"כ לת"ק למה לי קרא להכי ואינהו נמי הוה מוקמי קרא להכי אי לאו משום דחסר אשך מבעי ליה דאין לחלוץ בין אדם לבהמה משום דבהמה יש לה שני כיסין וחשיב מום טפי דהא אפי' אין לו ביליס כלל [2] (למעוטי) מבעי ליה למעוטי ממרוח אשך ושמא י"ל בכי האי גוונא שייך לומר דנשנה בשביל דבר שנתחדש בה כדר' ישמעאל דבסמוך ויתא נמי השתא אפי' יש מומין שנכתבו אע"ג דהוו נפקי ממום שבגלוי ואינו מוחזר:

גרב דכתב רחמנא ל"ל [1] למעוטי. תימה הא איצטריך לכדאמר רבא בפיקרין לעיל (דף מא.) דלהכי כתב רחמנא גרב למימר דחרוץ במקום בשר לא הוי מומא ומיהו תרי גרב ותרי ילפת כתיבי חד באדם וחד בבהמה ואייתר חד לאפנויי [2] אבל ע"כ לא הוי מופנה אלא מגב אחד ואיכא למ"ד ב"ק (דף כה:) דמשיבין ועוד דמדנקט בברייתא ת"ל גרב גרב ילפת ילפת ל"ל למעבד גזירה שוה בתרווייהו משמע דנקיט הכי משום דבכל הני תרי דוכתי כתיב גרב בהדי ילפת לאפנויי וי"ל דמשום דרשא דרבא דלעיל לא מיקי הפנאה מהכא כיון דלפי דרשא לא מיתוקמא גרב לגופיה אלא לגמד [3] החרוס במקום בשר: **גבן** וחרום דלא איתנהו בבהמה. היינו לת"ק דלקמן בפיקרין דמוקי גבן בגביני עיניס אבל לרבי מיגיגא בן אנטיגנוס דאמר שיש לו שני גבין ושני שדרות שייך שפיר בבהמה ולהכי לא קאמר נמי מרוח אשך דליתיה לר' מיגיגא בן אנטיגנוס דאמר כל שמראיו חשוכים דלא איירי אליביה:

למה לי דכתב רחמנא מום באדם מום בבכור מום בקדשים צריכי בו'. תימה למאי דקאמר לריכי דמשמע דלא ילפינן מהדדי מגלן באדם ובקדשים כל מום שבגלוי ואינו מוחזר דגבי בכור הוא דדרשינן ליה לעיל בפרק על אלו מומין (דף נ.). מכלל ופרט [4] וכן מומין דגבי אדם ובקדשים דלא כתיבי בבכור דאיכא דלא נפקי מכל מום רע כגון דק תבלול כדפי' בקונטרס בריש פירקין ויש לומר הואיל דגלי גלי: אמר

א א מיי' פ"ו מהל' ביאת מקדש הל"ג:

שיטה מקובצת

א) בין עוברים. דמומין עוברים דפסולין באדם נפקא לן מדילפינן מבהמה' וגבי בהמה כתיב מום בם ודרשינן בפרק התערובות [דף עז ע"ב] מום בם הוא דלא ירצה הא עבר מומן ירצה אף באדם כתיב מום בם ודרשינן הא עבר מומן יוצה כמו בבהמה. ת"ח: **ב)** עליהן באדם הכילון: **ג)** גרב ס"א וילפת גרב וילפת לגז"ש: **ד)** גרב גרב דכתב רחמנא למה לי. הקשה הר"ר אלחנן והא איצטרך לכדרבא כו' וליכא למימר דכיון דמופנה מצד אחד חשיב ליה מופנה כדאמר לעיל גבי מעשר בהמה דאינו נמכר משום דבמרינן גז"ש לא יגאל לא יגאל מחרמים אע"ג דלאו מופנה אלא מצד אחד דהא מדכתיב רחמנא ילפת בהדי גרב באדם ובבהמה ש"מ דבעינן מופנה משני צדדין דאי לא בעינן אלא מצד אחד לא לכתב אלא חד ילפת בהדי גרב ואומר הר"י דמ"מ חשיב ליה מופנה לגז"ש כיון דלא איצטריך לעיל לדרש דרבא אלא לדיוקא דעלמא דגרב הוי מומא הא חרוץ לא הוי מומא או שמא הוי מצי למכתב שום נגע אחר דמאוסה ודמי לחרוץ. לשון הר"ח: **ה)** קלוט וחוטין דליתנהו באדם. פי' ברש"י דאדם אינו מפריש פרסה כו' מיהו לכאורה הוי משמע דאף במקום שיש שינים בבהמה כגון למטה פוסלין אף החוטין והיה אומר הר"ר אלחנן לפי שהבהמה פיה ארוך ופתוח הרבה וכי פגום קצת מחזי והוי מום שבגלוי אבל באדם לא מחזי כולי האי והוי מום שבסתר. ת"ח: **ו)** ליכתב רחמנא מתו' לכתוב עד תי' וגרב נמחק: **ז)** רחמנא מומין באדם מומין בקדשים מומין בבכור צריכא דאי כתב רחמנא מומין באדם: **ח)** תי' בהמה נמחק: **ט)** מרובה. גליון דקדשים נוהגין בין בזכרים ובין בנקבות: **י)** מתרתי בהי לא לכתוב לא לכתוב רחמנא בבכור: **יא)** קרבין על גבי מזבח הילכך צריכי: **יב)** איש ששוה בזרעו של אהרן. הקשה הר"ר אלחנן דהא קתני נמי במתני' גבן שהוא מום גמור ומרחם אשך דהוי נמי גמור ופסול משום מחלל עבודה דהא כתיב באורייתא ותירץ ר"י דמדקאמר האמורי בתורה גבי גבן או מרוח אשך משמע שפיר דאתא לפרושי דאלו פוסלין לבד משום מום גמור מחלל עבודה ולא האחרים. ת"ח: **יג)** האחין ואם רצה: **יד)** תי' מפרש בגמרא נמחק: **טו)** אמאי פוסלין: **טז)** והא איכא יבלת: **יז)** מומי אדם הוא דכתיב ולא: **יח)** אהייא (דהוי) [מיגייהו] ליכתב: **יט)** שינים בשל החוטין ואין כו' ובהמה היא דאין לה: **כ)** ושנגממו נפקי מחרוץ: **כא)** שחוטטו משוקע בין: **כב)** דמומין פוסלין באדם ומומין פוסלין בבכור: **כג)** פוסלין בקדשים:

רבינו גרשום (המשך)

בעינן באדם פרסות סדוקות: גבן וחרוס דליתנהו בבהמה דגיבן זה שגביניו שוכבין וליכא לבהמה גבינין: וחרום. זה הכוחל שתי עיניו כאחת שחוטטו שקוע ואין לו חוטם בין עין לעין ויכול לכחול זה מזה שאין עיכוב חוטם בין עין לעין. וחוטם ליכא בבהמה ואינו כוחל: ולילכתבינהו לכולהו מומי דשייכי בחד אי באדם ליכתוב ביה גיבן וחרום ולכולהו מומי: והנך דליתנהו. ביה כגון קלוט וחוטין ליכתבינהו באידך בבהמה ולא ליכתוב בה תו מכל מומי אלא גרב וילפת. ולילפי מהדדי כל הני מומי דשייכי לכל חד וחד: אלא. משום הכי איכתבו תרי זמני משום דבר שנתחדש בהן אגב דאיכא בהאי

רבינו גרשום

ודאי משום הכי חולצת: מאי בינייהו. בין לר' יהודה דאמר ודאי סרים חמה הוי ובין לר' יוסי דאמר ספק מיכדי בין מר ובין מר לא חולץ קאמר אמר רבא לפסול במקום אחין וליחלוץ שלא במקום אחים איכא בינייהו. לר' יהודה דאמר שמא ימצא סרים חמה פוסל במקום אחים שאם עשה בה מאמר אמרינן דילמא לאו סרים הוא ופסלה על האחין וכן נמי אי ליכא אחין אלא הוא חולץ. ולר' יהודה דאמר שהוא בסרים לא פסל במקום אחין ולא חולץ שלא במקום אחין. והאי דקאמר ר' יוסי טומטום לא חולץ היינו במקום אחין אבל שלא במקום אחין חולץ:

שליק פירקא

מומין אלו. דחשבינן בבהמה: בין קבועין ובין עוברין פסולין באדם. בכהנים: ויתר עליהן. דפסולין[ם] באדם ולא בבהמה הכילון כו': ואמאי. פוסלין באדם והא איכא יבלת דלא כתיבא באדם וכתיב בבהמה דק תבלול דלא כתיבי באורייתא גבי מומי בהמה ואמאי קא חשיב להו הכא בבהמה: מילף ילפי מהדדי. מומי בהמה ממומי אדם הלכך חשיב להו לכולהו בבהמה: גרב ילפת כתיב בין במומי אדם בין במומי בהמה לגזירה שוה: ומה ילפת דלא מאיסא דהוי יבש: גרב דמאים. דהוי לח: וליכתב רחמנא לכולהו. מומי בין יבלת בין דק תבלול בחד ולא באידך אלא גרב וילפת לחוד באידך למילף או גבי אדם או גבי בהמה: קלוט וחוטין דליתנהו באדם. דחוטין דאדם לא הוי בגלוי כשל בהמה ולא פסלי באדם ולא קלוט דלא